

**EVROPSKA KOMISIJA
ZA BOJ PROTI RASIZMU IN NESTRPNOSTI**

**SPLOŠNOPOLITIČNO PRIPOROČILO
ŠT. 4:**

**VSEDRŽAVNI PREGLEDI O IZKUŠNJA
IN ZAZNAVANJU RAZLIKOVANJA
IN RASIZMA S STALIŠČA MOREBITNIH ŽRTEV**

Strasbourg, 6 Marec 1998

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Obiščite našo spletno stran: www.coe.int/ecri

Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti:

se sklicuje na izjavo, ki so jo voditelji držav in vlad držav članic Sveta Evrope sprejeli na Dunajskem vrhu 8. in 9. oktobra 1993;

se sklicuje na to, da so bili v akcijskem načrtu za boj proti rasizmu, sovraštvu do tujcev, antisemitizmu in nestrpnosti, ki je zasnovan kot del te izjave, odbori ministrov povabljeni, da ustanovijo Evropsko komisijo za boj proti rasizmu in nestrpnosti z nalogo in pristojnostjo, da med drugim izoblikuje splošnopolitična priporočila za države članice;

se sklicuje tudi na sklepno izjavo in akcijski načrt, ki so ju voditelji držav in vlad držav članic Sveta Evrope sprejeli na svojem drugem vrhu v Strasbourgu 10. in 11. oktobra 1997;

poudarja, da ta sklepna izjava potrjuje, da je cilj držav članic Sveta Evrope graditi svobodnejšo, strpnejšo in pravično evropsko družbo, in poziva k še ostrejšemu boju proti rasizmu, sovraštvu do tujcev, antisemitizmu in nestrpnosti;

se sklicuje na to, da je v svojem splošnopolitičnem priporočilu št. 1 ECRI države, da v skladu z evropsko zakonodajo, predpisi in priporočili o varstvu podatkov in varovanju zasebnosti, kjer in kadar je primerno zberejo podatke, ki bodo pomagali pri ocenjevanju in vrednotenju položaja in izkušenj skupin, ki so posebej občutljive za pojave rasizma,

sovraštva do tujcev, antisemitizma in nestrpnosti,

poudarja, da so statistični podatki o rasističnih in diskriminacijskih dejanjih ter o položaju manjšinskih skupin na vseh področjih življenja bistveni za ugotavljanje težav in oblikovanje politik;

je prepričana, da bi bilo treba take statistične podatke dopolniti s podatki o odnosih, mnenjih in zaznavanjih;

upoštevata s tem v zvezi, da so poleg anket med prebivalstvom nasploh nov in dragocen vir informacij ciljno usmerjene ankete, ki zagotavljajo podatke o izkušnjah in zaznavah možnih žrtev razizma in razlikovanja, s katerim se srečujejo;

glede na to, da je izide takih anket mogoče uporabiti na različne načine, da se osvetlijo težave in izboljša položaj;

in glede na to, da priznavanje veljavnosti izkušenj in zaznav možnih žrtev prenaša pomembno sporočilo vsemu prebivalstvu in samim posebej občutljivim skupinam;

pozdravlja dejstvo, da so bile take ankete že organizirane v vrsti držav članic;

ugotavlja, da bi organizacija takih anket po vsej Evropi dala podrobnejšo sliko o položaju glede rasizma in razlikovanja na državni in na evropski ravni ter zato:

priporoča vladam držav članic, da zagotovijo, da bodo organizirane vsestranske ankete o izkušnjah in zaznavanju rasizma in razlikovanja s stališča možnih žrtev; pri tem naj črpajo zamisli iz smernic, navedenih v dodatku k temu priporočilu.

Dodatek k splošnopolitičnemu priporočilu ECRI št. 4

Smernice za organizacijo anket o izkušnjah in zaznavanju rasizma in razlikovanja s stališča možnih žrtev

I. Splošni cilji takih anket

1. Cilj take ankete, kot je opisana v tem priporočilu, je pridobiti sliko težav rasizma in nestrpnosti s stališča dejanskih in možnih žrtev. V ta novi pristop je vključena izvedba ankete med člani različnih skupin, ki so posebej občutljive za dejanja rasizma, sovraštva do tujcev, antisemitizma in nestrpnosti, anketna vprašanja pa so zastavljena tako, da iz njih izvabijo informacije o njihovih doživetjih rasizma in razlikovanja in o tem, kako v tem pogledu občutijo različne vidike družbe, v kateri živijo. Tako zbrani podatki se torej nanašajo na zaznavanja in izkušnje pripadnikov posebej občutljivih skupin. Taki podatki lahko dopolnijo in obogatijo bolj številčne podatke o pojavih rasizma in stopnjah razlikovanja na različnih področjih in podatke o mnenjih in odnosu večinskega prebivalstva do manjšinskih skupin in vprašanj rasizma in nestrpnosti.

II. Praktična organizacija anket

2. Oblikovanje in izvedbo takih anket je mogoče zaupati raziskovalcem ali zavodom, ki imajo izkušnje na področju rasizma in nestrpnosti, delo na terenu pa opravijo anketne raziskovalne skupine.
3. Katere manjšinske skupine so izbrane kot "značilne vrste", bo odvisno od razmer v državi; med njimi so lahko na primer priseljske skupine, narodnostne manjšine in/ali druge posebej občutljive skupine.
4. Pri izbiri skupin kot "značilnih vrst" so med dejavniki, ki jih je treba upoštevati, lahko velikost ciljne populacije in že razpoložljivi podatki o stopnji diskriminacije, s katero se posamezna skupina srečuje (na primer statistični podatki o zaposlovanju, podatki o vloženi pritožbah zaradi razlikovanja).
5. Za primerjavo izhodiščega položaja utegne biti primerna tudi vključitev "kontrolnih" ali "kontrastnih" skupin: v anketo bi na primer lahko vključili tudi manjšinsko skupino, za katero se na splošno zdi, da nima velikih težav zaradi diskriminacije in rasizma.
6. Dobri statistični podatki o prebivalstvu, ki vključujejo tudi podatke o takih spremenljivkah, kot so kraj rojstva, narodnostno poreklo, veroizpoved, materni jezik, državljanstvo itd., olajšajo organizacijo takih anket. Če tovrstnih podatkov o prebivalstvu ni na voljo, bo treba poiskati drugačna sredstva za ugotavljanje ustreznih anketirancev in dostop do njih.
7. Zavedati se je treba, da bo nekatere skupine, ki so glede rasizma in diskriminacije morda še posebej izpostavljene tveganju - na primer skupino nezakonitih priseljencev - s takimi anketami zelo težko doseči.

III. Oblika ankete

8. Poleg vprašanj o socialno-ekonomskem ozadju in drugih dejanskih podrobnostih, so vprašanja v anketi lahko razvrščena v te široke tematske skupine:

- vprašanja, ki se nanašajo na konkretne okoliščine, kot so na primer stiki z različnimi oblastmi (npr. policija, zdravstveno varstvo, socialno skrbstvo, vzgojno-izobraževalni zavodi) ter drugimi ustanovami (npr. banke, stanovanjske posredovalnice) in organizacijami (npr. delodajalci, restavracije, zabavišča, trgovine): vprašamo lahko morda, kolikokrat v določenem obdobju (npr. v zadnjem letu ali v zadnjih petih letih) so bili vprašani žrtve nepoštenega obravnavanja zaradi svoje pripadnosti manjšinski skupini in kakšne vrste nepoštenega obravnavanja so doživeli;
- vprašanja, ki se nanašajo na zaznane priložnosti za enakopravno sodelovanje v družbi, ozaveščenost o posebnih ukrepih, uvedenih za izboljšanje položaja manjšinskih skupin, in v kolikšni meri so bile take priložnosti uresničene (med zajetimi področji naj bi na primer bile možnosti za uspeh v izobraževanju in poklicnem usposabljanju, priložnosti za zaposlitev);
- vprašanja, ki se nanašajo na zaznavanje okolja in stališča: med obravnavane teme je morda primerno vključiti: kako veliko je zaupanje v inštitucije, stališča do priseljevalne in manjšinske politike, ocena dežele kot rasistične ali sovražne do tujcev, težave, povezane z vero, odnos do drugih skupin, težave pri vzpostavljanju stikov z večinskim prebivalstvom, identifikacija z državo gostiteljico in matično državo, načrti o tem, ali bodo ostali ali se bodo vrnili, kje se kdo počuti najbolj "doma" itd. Vključevanje takih tem omogoča razkriti zanimiva razmerja med stopnjo doživetega razlikovanja in različnimi stališči in občutenji.

9. Pripomniti je treba, da taka vprašanja dajejo zlasti podatke o osebnem doživljanju in občutenju razlikovanja. Vendar je vsekakor izredno težko objektivno proučevati razlikovalna dejanja "v živo", saj se dogajajo na različnih poteh življenja. Poročila o osebno doživetem razlikovanju so dragocena kot kazalec stanja, zlasti kadar jih ocenjujemo v primerjavi z drugimi vrstami informacij, kot so statistični podatki o brezposelnosti, policijski zapisniki, vložene pritožbe itd.

IV. Nadaljnje spremljanje anket

10. Čez nekaj časa lahko opravimo nadaljnje ankete, da proučimo spreminjanje vzorcev razlikovanja in rasizma v času in vključimo različne skupine.

11. Izide ankete lahko uporabimo na različne načine, na primer: za osvetlitev področij, na katerih je ukrepanje še posebej potrebno, za ovrednotenje in popolnejšo pripravo politik, ki upoštevajo izkušnje in tegobe prizadetih skupin, za dviganje zavesti javnosti in za razumevanje težav zaradi razlikovanja, kot jih vidijo žrtve s svojega stališča, za večjo ozaveščenost med tistimi, ki delajo na določenih področjih, o tem, kako na njihove inštitucije in ustaljene delovne postopke gledajo in kako jih občutijo manjšinske skupine (npr. policija, delodajalci, izvajalci storitev itd.).

